

Balatonfenyves, víz, fény, emlékezet

Lieber Erzsébet: adVersum, 2017

(fotográfia alapú objektív festmény, 70x100 cm)

A szüleim pedagógusok voltak, így gyerekként az egész nyarakat a Balatonon tölthettem. A művészeti diploma megszerzését követően magam is tanítani kezdtem, és jelenleg is a művészeti felsőoktatásban dolgozom. Állandó lakhelyem ugyan nem a Balatonon van, de életem negyed részét mindig *Balatonfenyvesen* töltöttem. Itt, a páratlanul hosszú parton a lemenő nap házában lehettem gyakori vendége: a fények és színek drámai változásainak, az égbolton tornyosuló felhők és a víz mozgásszínházának. Párás időben a Keszthelyi-öböl irányába végtelennek tűnik a víztükör, és szemben, az északi part nagy távolságban belátható hegyvonulatai mögött megy le a nap.

Minden nap és minden napszakban más-más arcát mutatja a természet. Itt figyelhettem meg a látványalkotó fény fokozatainak időbeli eltéréseit és határait, sötét és világos végleteit. A kozmikus dráma, a „fény tetteinek és szenvedéstörténetének”¹ ebben a színterében éltem meg a színekre törő fény spektrumának végtelen gazdag ragyogását, nüansznyi árnyalatkülönbségeinek finomságát, de a színesség és színélküliség átjárhatóságát is. Itt értettem meg, hogy nem csupán minden színárnyalatnak más a hatása és a jelentése, hanem ezek fényerejének és más színekkel való együttállásának is.

Tízéves korom óta rajzoltam, festettem és fotóztam Fenyvesen a Balatont, később több ezer „objektív festményt”, festészeti szemléletű, de kamerával megörökített képet készítettem a vízben, a partokon és a

Lieber Erzsébet DLA

Munkácsy-díjas képzőművész,

a MATE egyetemi docense.

Kaposváron él és alkot, tagja a

VUdAK képzőművész szekciójának.

Lieber Erzsébet: Hullám 2., 2018
(fotográfia alapú objektív festmény, 70x100 cm)

kikötőben. A vízen megjelenő, sokszor másodperc-töredéknyi, változó grafikai struktúrákat, rajzolatokat és színárnyalatokat rögzítettem, vágtam ki, közelítettem vagy nagyítottam. „A vízfelszín, ez a víz anyagi látványának és a tükröződések virtuális képeinek állandó mozgásban lévő, több mozgástér multiplikációját magába foglaló »membránja«, tér- és reflexformák keletkezésének, metamorfózisának és megsemmisülésének, a megvilágítás és a színek változásainak 3D-s animációs mezője. Rajta olyan kép- és tükörképvariációk jelennek meg, amelyek kapcsán az őket létrehozó transzformációknak és relációknak a közös szemléleti alapja, »ősformájuk« válik láthatóbbá. Ennek, a magasságot és a mélységet, az égit és a földet, a vertikálist és a horizontálist, a tényleges látványt és a reflektáltat, a láthatót és a láthatatlant, a valóságos élményt és a projektáltat csatlakoztató és ütköztető interfésznek a tanulmányozása számtalan elméleti és művészeti felismeréshez vezet(ett).”²

A víz és a fény az életet is jelképezik, és mentálisan is fontos szerepet játszanak az életünkben. Kutattam a víz, a fény és a színek szimbolikus tartalmait és tudományos vonatkozásait. A legújabb, tudományos műhelyekben folyó kutatások rámutattak, hogy a víz emlékező, kommunikáló médium. Nem csupán az élő organizmusokra emlékezik, hanem kimutatható módon reagál a gondolatokra, emóciókra, vizuális és akusztikus ingerekre is. Ám az ember zsigereiben és memóriájában is élnek elemi vízelemek. Az analitikus pszichológiában a tudatalatti és a lélek szimbólumaként is értelmezett víz minden formája környezeti és projektált lelki eseményeknek, a pillanatnyinak és az egyetemesnek is a határfelülete és/vagy -területe, melyen keresztül sokféle mögöttes, individuális vagy archetipikus jelentésekre és szimbólumokra is utaló létélmény artikulálódik.

A strand kövén üldögélve, egy csónakról vagy egy stégről a hullámzást figyelve sokszor okoztak és okoznak a mai napig megnyugtató és feltöltő élményt a hangzó, látható vagy tapintható vízformák, időnként

Lieber Erzsébet: Bike Balatonfenyves, 2016
(fotográfia alapú objektív festmény, 70x100 cm)

azonban a hatás egyenesen heurisztikus vagy drámai. Izgalmas figyelni, ahogy a vízfelszín mozgó térsíkjai felbontják a fényt, a fénypontokat megsokszorozva, milliónyi darabban szétszórva verik vissza. Mintha véget nem érő formálódásban lévő, végtelen világegyetemek képeit látnánk ezekben a keletkező „hidrokozmoszokban” vagy „víz-verzumokban”. A tűz és a víz nem tűrik meg egymást az anyagi világban, a földi víz és a kozmikus eredetű fény fizikai határán, a víztükrön mégis láthatjuk virtuális együttállásukat, vizuális eggyé válásukat és a találkozásaik mozzanatából születő képvilágokat. Az olyan természeti vizek, mint amilyen a Balaton is, hol sima, hol lágyan fodrozódó, hol hullámoktól szabdalt felszínének tükörképvilágába az égbolt egészének vagy részleteinek összefüggő, széttörtelt vagy megsokszorozott tükröződései mellett belemosódnak a környező dolgok és élőlények tükörképei és a víz átlátszóságának mértékében a vízalatti, transzparens rétegek részletképei is, amikbe mindig belejátszik a mélység láthatatlan titokzatossága, misztikussága.

A Balatonfenyvesen egyre tudatosabbá váló víz- és fényélmény formai változékonysága, festői gazdagsága, a titkoknak, a transzcendensnek és a misztériumnak ez a színtere végtelen lehetőség-mezőket nyitott meg számomra az elméleti kutatáson túl a művészi megközelítésre is. Hidat képezett a személyes, élettörténeti emlékektől és a tudattalantól a víz és a fény elemhez kapcsolódó kollektív és kozmikus emlékezetből is merítő, mögöttes létélmény felkutatása és felmutatása mellett a „lehetséges egyetemesbe”³ történő művészi behatolás irányába is.

A *Képirás* Fenyves tematikájú számába olyan, Balatonfenyvesen készített képeket válogattam, melyek egy része már objektív festményekként, azaz utómunkálatok nélkül is mögöttes jelentéseket sugall, és amik számítógépes grafikai szoftverműveletekkel tovább alakítva más értelmet nyernek, további szimbolikus vagy archetipikus tartalmak hordozóivá válnak.

Hivatkozások:

- ¹ Johann Wolfgang Goethe: Színtan. A teljes „Didaktikai rész”. Ford. Hegedűs Miklós. Budapest, 2010, Genius Kiadó, 19. (A pontos idézet: „A színek a fény tettei, tettei és szenvedései.”)
- ² Lieber Erzsébet: „Hidro-heuréka Víz – forma – emlékezet”, real.mtak.hu
- ³ Dobai Péter: Emlékezés a kortárs művészetben. In Kortárs. XLIII. évf. (1999) 6. sz. 106–109.

*Megjelent a KÉPÍRÁS
2026. júliusi számában*